

Kısa dalga, uzun dalga

Mobil fırtına

► **Aynur ÇELİKCAN**
aynur.celikcan@trt.net.tr

Dünyanın en aktif mecralarından biri olan radyo, özellikle yeni medya ve sosyal medyada yaşanan gelişmelerle beraber kendisini yenilemeye başladı. Özellikle ABD’de radyonun internet aracılığı ile dinlenme oranında ciddi bir artış oldu; orada bu iş sektöre döndü ve internet ve mobil aracılığı ile yayın yapan radyo işletmeleri aynı zamanda para da kazanıyor. Türkiye’de ise durum biraz daha farklı. Özellikle Y kuşağı olarak adlandırdığımız kuşak radyoyu internet ve akıllı cep telefonları sayesinde mobilden dinliyor. İnternet aracılığı ile radyo dinleme oranı Türkiye’de son on yılda çok ciddi bir artış gösterdi.

Medya dünyasında Radyo & TV programcısı kimliğinin yanı sıra akademik çalışmaları ile sektöre yön veren araştırmalara imza atan İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. Michael Kuyucu, İstanbul’da düzenlenen “International Conference on Communication, Media, Technology and Design” adlı konferansta, Türkiye’deki radyoların mobil medyadaki varlığını masaya yatırdı. Türkiye’de ilk kez radyo mecrasının mobil medyadaki varlığını içeren bir araştırmaya imza atan Kuyucu’nun araştırması radyonun geleceği ile ilgili ilginç bulgular içeriyor.

Türkiye’nin radyo mecrası

Michael Kuyucu, Türkiye ve dünyadan mobile dair rakamlar sunan Madreport 2013 dördüncü çeyrek rapor sonuçlarına göre, Türkiye’de mobil kullanıcı sayısının 25 milyonu geçtiğini belirtiyor. Kuyucu şunları da ekliyor: “Türkiye’de radyo mecrasının resmi dinleyici ölçümü İpsos KMG tarafından yapılmış ve bu ölçümlemede 2003 yılından 2012 yılına kadar internette radyo dinleme oranının neredeyse 8 katı arttığı görülmektedir. Özellikle

akıllı telefonların gündelik hayata geçmesinden sonra radyo ve müzik taşınabilir hale geldi. Bu akıllı telefon kullanıcıları bir kulaklıkla istedikleri müziği veya radyoyu akıllı telefonları sayesinde istedikleri rahatlıkta internet aracılığı ile dinliyorlar”.

Bu sayı elbette sabit kalmıyor ve mobil kullanıcı sayısının grafiği her geçen gün yükselmeye devam ediyor. 2013 ile 2019 yılları arasında mobil veri trafiğinin 10 kat artması beklenirken, yine aynı rapor sonuçları uyarınca, 2019 yılı sonunda dünya genelinde toplamda 5,6 milyar akıllı telefonun olacağı öngörülüyor. Kuyucu, raporun Türkiye ile ilgili bölümünü şöyle özetliyor: “Türkiye’deki akıllı telefon kullanıcılarının yüzde 76’sı yanlarında cihazları olmadan evden çıkmadıklarını söylerken, kullanıcıların yüzde 42’si akıllı telefonları yerine TV’den vazgeçebileceklerini belirtmiştir. TV izlerken akıllı telefon kullanım oranı ise yüzde 85 olarak açıklanmıştır”.

Mobil medyaya ciddi yatırım

Mobil mecralar böylesine ciddi bir büyüme içinde iken radyoların bu mecraya adapte olması artık bir mecburiyet. Radyolar eskiden sadece karasal anten aracılığı ile geleneksel biçimde dinlenirdi. Daha sonra otomobilde radyo dinleme alışkanlığı önemli bir gündem konusu oldu. İnternet ile beraber radyo hem karasal yayınlarla hem de internet aracılığı ile dinlenmeye başladı. Kuyucu’nun tespitine göre, buna en çok yeni nesil rağbet gösteriyor. Bu konuda Türkiye’de yapılan en önemli yatırım “Karnaval” adlı radyo platformu olduğunu kaydeden Michael Kuyucu, Türkiye’de mobil medyaya ciddi yatırımlar yapan radyo grupları olduğu gibi, hiç yatırım yapmayanların da varlığından bahsediyor ve ekliyor:

TRT'nin radyo uygulaması tüm kanalları bir tek platformda toplamış, burada TRT'nin tematik radyoları ayrı bir menüde yer alıyor. Dinleyici alaturka ve benzeri formatları seçerek dinleyebiliyor."

"Buna en iyi iki örnek "Karnaval" ve "iPower" adlı uygulama. Bu iki yatırım çok başarılı ve dünya standartlarında. Bunun yanında mobile yatırım yapmayan mecralar da var, mesela Türkiye'nin en eski radyo markası NumberOneFm buna örnek. Bir de yatırım yapıp da laf olsun diye yatırım yapanlar var. Onlarda genellikle yayınlarını sunmak amacıyla mobil uygulamalarını hazırlayıp dinleyiciye sundular. Ama iyi bir mobil uygulamanın sahip olması gereken özelliklerin çoğuna sahip değiller."

TRT radyoları mobilde başarılı

Araştırmada TRT'nin mobil uygulamalarını inceleyen Michael Kuyucu, TRT radyolarının durumu hakkında şunları söyledi:

"TRT'nin radyolar için hazırladığı uygulamayı incelerken ayrıca TRT'nin televizyon kanalları için hazırladığı uygulamaları da inceledim. TRT'nin radyo uygulaması tüm kanalları bir tek platformda toplamış, burada TRT'nin tematik radyoları ayrı bir menüde yer alıyor. Dinleyici alaturka ve benzeri formatları seçerek dinleyebiliyor."

Kuyucu, TRT'nin televizyon uygulamasını ise çok daha başarılı buluyor. "Hem radyo hem de televizyon kanallarına erişim imkanı veriyor. Bu uygulamaların en etkileyici bölümü ise podcasting mantığında TRT 'de yayınlanan programların kayıtlarına da erişim vermesi. Bu video arşivi tüketiciye dilediği zaman dilediği içeriği izleme imkânı sunuyor. TRT'nin bu uygulamasını radyoya da uyarlaması tavsiyem olacaktır. Geçmişte kalan radyo oyunları ve pek çok TRT Radyosu programının kayıtları ile çok güzel bir nostalji yolculuğu yaşatılabilir."

"TRT'nin uygulamasında benim en çok ilgimi çeken

özellik, kullanıcılara kayıt imkânı tanınması." diyen Kuyucu, bu uygulamanın internet ve mobil medyanın en önemli özelliği olan 'kişileştirilmiş içerik'e çok güzel bir örnek olduğunu vurguluyor:

"Mobil ortamda izlediği bir programı anında tek bir 'record' tuşuna tıklayarak kaydedip, bunu akıllı telefonunda veya tabletinde saklayabiliyor, bu video kaydı dilediği zaman tekrar izleyebiliyor. TRT'nin ilgi çeken bir diğer uygulaması ise TRT Haber uygulaması. Bence dört dörtlük bir uygulama tam bir portal. Haber portalı mobile indirgenmiş, isteyen herkes istediği kategoride son haberleri okuyabiliyor."